

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 361. Usque Ad Annum 395

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1758

VD18 90117786

§. 52. Discursus Theologicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66032)

que vulgarem esse persuasionem, neminem esse, qui virtutem sincere colat; hunc contemptum Religioni quoque nocere, cum plurimi Doctrinæ veritatem ex Prædicantium moribus, & vita æstimerent. Reconciliatis deinde Catholicorum animis, Hæreticis exprobrabat, quod in hac divisione tanquam in sua victoria sibi applausissent, quamvis illius causa nullatenus Doctrina, sed Pastorum Electio fuerit. Eorum errores de Trinitate summam refutat, & subjungit: *Hæc paucis verbis exposui, ut vos doceam, non ut disputem, secundum Piscatorum, non vero Aristotelis methodum, ad utilitatem vestram, non ad ostentationem meam.* Promittit deinde, se ad objectiones Hæreticorum prolixius responsurum.

Sæculum IV.
A. C. 379.

Or. 13.

p. 212.

p. 213.

§. LII.

Discursus Theologicus.

Promisso stetit S. Gregorius, dum sermones edidit, qui de Theologia nuncupantur, quia ejus Doctrinam de Natura Dei, & Trinitatis Mystero continent, atque præcipue ob hos sermones Nomen Theologi ei partum creditur; hoc quippe nomine veteres, præsertim Græci, Nazianzenum indicant, ut esset, quo ab aliis ejusdem Nominis distingueretur. Non nulli observarunt, ipsum solum extitisse post S. Joannem Apostolum, cui tam

Greg. Pres.
p. 25.

O o 3   publi-

Sæculum IV. sublime Nomen datum fuerit. Primus
 A. C. 379. de Theologia sermo est quasi Præfatio ad
 cœteros, docetque dispositiones necessa-
 rias, ut quis digne de Deo loquatur. S.
 Orat. 33. Gregorius damnat inexplabilem dispu-
 tandi de Religione pruriginem, qua tunc
 temporis Constantinopolitani Catholici
 laborabant, multo magis autem hæretici,
 qui Religionis suæ summam in disputatio-
 nibus ponebant. His fora personabant;
 in conviviis, in conventiculis de veritate
 Religionis altercabantur; mulieres quo-
 que sexus modestia non continebat, quo-
 minus his super rebus contenderent. Ita
 vilescibat Theologia, atque res despica-
 bilis, & inanis subtilitas æstimabatur, il-
 li arti non absimilis, qua circulatorum spe-
 ctatorum oculis imponunt.

p. 590.

Regulas autem Theologo tradit se-
 quentes. Non omnibus convenit de re-
 bus Divinis philosophari, sed tantum il-
 lis, qui corpore, & anima mundi sunt,
 aut saltem ad cordis munditiem tendunt,
 & in rerum Sanctarum meditatione pro-
 fecerunt. Non semper de divinis loquen-
 dum, nam requiritur animi tranquillitas;
 liberi ab affectibus humanis simus, absint
 periculosa imagines, quibus ratio nostra
 turbatur. Serio de Religione quæren-
 tibus, respondendum; tacendum coram
 illis, qui temporis fallendi causa interro-
 gant; absit, ut post spectacula Circi, aut
 Theatri,

Theatri, post auditam Musicam, vel con-
 viviorum lautitias cum iis, qui recreari
 volunt, de Deo loquamur! non de om-
 nibus ratio disquirenda, in iis quæ supra
 captum nostrum sunt, aut nostrorum au-
 ditorum. *Deus quidem, inquit: semper
 in mente habendus; non sæpius spiraret ho-
 mo, quam Deum amando cogitet, sermo-
 nem autem de Deo miscere nunquam, nisi
 tempore opportuno licet.* Monet, ut My-
 steriorum sacrorum arcanum servetur,
 & imprimis coram gentilibus de Sacris
 non disceptetur. *Quando enim, inquit:*
loqui nos audiunt de Deo Genito, aut Crea-
to, aut ex nihilo producto, summo scanda-
lo talis sermo est hominibus, qui Deorum
suorum adulteria, & libidinem laudant, &
nihil corpore sublimius capere possunt. Quid
vobis videtur, an non talia garriendo ho-
stibus nostris arma subministramus? In-
ferius arguit, quod omnes velint esse do-
cti, omnes Theologi, quasi vero hæc u-
nica esset ad salutem via. Hortatur au-
tem, ut magis bonis operibus se exer-
ceant, affectus comprimant, mores ad ju-
stitiæ leges componant. Tandem aliam,
super qua disputent, materiam suggerit,
minus periculofam, & suadet, ut in artis
suæ rudimentum Philosophos aggredian-
tur, atque paucis cujusque Sectæ infirma
indicat. In aliis quoque sermonibus,
quænam in audiente SS. Mysteria, & quæ

Sæculum IV.
 A. C. 379.

p. 532.

carm. I. p. 19.

20.

Or. 29. init.

Sæculum IV. in docente, ut digne veritatem Religio-
 nis annuntiet, requirantur, explicat.

A. C. 379.

Or. 34.

Or. 35.

S. Gregorii
 Theologia.

Or. 37.

p. 595. 596.

In secundo de Theologia Discursu
 S. Gregorius in ipsam Doctrinæ substan-
 tiam ingreditur, & de Natura divina ge-
 neratim, atque de ejus attributis disce-
 rit. In Discursu tertio divinitatem Ver-
 bi demonstrat. In quarto ad Textus
 Scripturæ respondet, quos Hæretici alle-
 gabant. Tandem in quinto contra Ma-
 cedonianos agit de Spiritu Sancto. De-
 monstrat Spiritum S. esse Substantiam,
 non vero Accidens, aut operationem di-
 vinam, cum ipse Spiritus diversis modis
 operetur, loquatur, & agat. Si substan-
 tia est, vel Deus est, vel Creatura? Crea-
 tura non est, cum in ipsum credamus, &
 in ipsius Nomine baptizati simus. At
*si Deus est, inquebant Macedoniani: vel
 genitus est, vel non genitus? si non est
 genitus, ergo duo dantur Principia, si ge-
 nitus est, vel per Patrem, vel per Filium
 genitus est? Si Pater eum genuit, duo
 dantur Filii, qui fratres sunt, si Filium
 eum genuit, ergo Patris nepos est.*

S. Gregorius respondet: Deo Filium
 tribuimus in sensu valde sublimi, quia
 hoc modo demonstrare non possumus, quod
 a Patre procedat, eique sit consubstantia-
 lis, inde tamen non sequitur, quod Deo
 tribuere oporteat omnia propinquitatis
 Nomina, quæ inter nos homines adhibere
 sole-

solemus; *alias enim observanda etiam e-* Sæculum IV.
runt Regulae Grammaticae, & in Deo duo A. C. 379.
sexus agnoscendi, quia nomina Deus, &
Pater, sunt masculina, & divinitas no-
men est femininum. Ceterum Spiritus S. p. 96.
nec est genitus, nec non genitus, (*) sed
procedit a Patre, quod ipse Iesus Chri- Joan. 15. 26
stus de eo nos docet. Ut procedens a Pa-
tre, Creatura non est; quatenus genitus
non est, Filius non est. Quatenus medius
est inter non Genitum, & Genitum, Deus
est. At! dicitis: qualis est ista Proces-
sio? Respondeo: Explicate vos mihi prius,
quid sit ingenerabilitas Patris, & Gene-
ratio Filii, tunc ego vobis explicabo, quid
sit processio Spiritus Sancti. Quid ergo
Spiritui S. deest, quo minus sit Filius?
nihil deest, sicut etiam Filio nihil deest,
quo minus sit Pater, neque Patri, quo mi-
nus sit Filius; ista nomina nullum defectum
 Oo 5   indi

(*) Quamvis esse Genitum, & esse non Genitum secundum litteram sint sibi opposita, & conciliari nequeant, tamen in sensu S. Gregorii non implicant contraria. Nam S. Doctor vult dicere, S. Spiritum non esse Genitum, si Ejus origo conferatur cum origine Filii, nec esse non Genitum, si conferatur Spiritus S. cum Patre, qui nec Genitus est, nec Procedens, & originem non habet. Itaque Spiritus S. dici potest Genitus, si Generatio in sensu lato pro qualicumque Processione accipiatur, & Ingenitus in illo sensu, in quo Filius Genitus est, & dicitur.

Sæculum IV. *indicant, sed diversas Relationes, qua tres
A. C. 379. Hypostases in una sola Natura divina di-*
Theologia. *stinguunt. Quomodo vero ex eodem Prin-*
P. 598. *cipio potest procedere Filius consubstantia-*
lis, & alius etiam consubstantialis, qui ta-
men non sit Filius? Date mihi alterum
Deum, & ego vobis in eo ostendam eandem
nomina, & res easdem; ex Creaturis exem-
plum nullum vobis afferre possum in illis,
quæ soli Naturæ Divinæ conveniunt; ni-
hilominus ut qualemcumque similitudinem
vobis proferam; Adam, & Eva, & filius
eorum Seth, omnes tres, ejusdem erant na-
turæ. Adam Dei opus fuit, Eva Adami
portio, Seth filius ejus; Eva, & Seth ab
Adam processerant, sed modo diverso.

P. 601.

S. Gregorius deinde ostendit, S. Spi-
ritum esse adorandum, cum per ipsum
adoremus, & oremus Deum. Tum ad
objectionum omnium caput, Catholicos
tres Deos admittere, respondet. Primo
dicit; inde sequi etiam Macedonianos,
qui Divinitatem Filii agnoscunt, saltem
duos Deos admittere. Contra illos, qui
Filii quoque Divinitatem negabant, dicit,
nos unicum Deum agnoscere, quia uni-
ca datur Divinitas, & qui ab eo proce-
dunt, ad eum solum referri. Nullus ex
tribus plus, minusve Deus est, nec prior,
nec posterior, nec voluntate, aut Potentia
divisus. Ostendit deinde diversita-
tem a falsorum Deorum, & Hominum
multi-

multitudine, qui quamvis sint plurimi, ejusdem naturæ sunt. Ut Divinitatem S. Spiritus ex Scripturis demonstret, varios loquendi modos observat. Scriptura quandoque ea affirmat, quæ non sunt, veluti tunc, quando Deo membra, & affectus humanos attribuit. Quandoque ea, quæ sunt, non exprimit, qualia significant illa verba, in quibus Hæretici, quos oppugnat, argumentorum vim ponebant, ingenerabilis, sine Principio, immortalis; tamen Scriptura aliis vocibus idem dicit. Non ad verba attendendum, sed ad sensum. Postquam Deus homines per eorum voluntatem dirigere decrevit, veritatis annuntiationem deposuit iis modis, quibus capere possent. Testamentum vetus clarius de Patre, quam de Filio locutum est. Testamentum novum clarius de Filio, quam de Spiritu Sancto. Ipse Spiritus S. clarius se manifestavit, quando super Apostolos post Ascensionem Jesu Christi advenit. Nihilominus ejus Divinitas sufficienter demonstratur, per nomina, quæ ei Scriptura dat, & proprietates, quas ei attribuit, & hic S. Gregorius magna solertia collegit. Tandem ostendit, omnes similitudines a Creaturis desumptas, & Divinæ Trinitati applicatas, claudicare, & vel ideo sequi, esse periculosas, nisi quis soli puncto, in quo comparatio fit, inhæreat, & a differentiis caute abstrahat.

§. LIII.

Sæculum IV.
A. C. 379.

P. 609.